

Aanpak uitrol Utrechtse Monitor Duurzame Landbouw

Inleiding

In het Utrechts Programma Landelijk Gebied worden maatregelen aangekondigd om de transitie van de landbouw te ondersteunen. Deze maatregelen moeten bijdragen aan een vergaande verduurzaming van de landbouw in Utrecht. Een belangrijk spoor in de voorgestelde aanpak is doelsturing gebaseerd op zogenaamde Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's). Implementatie van deze KPI-systematiek vindt plaats via de Utrechtse Monitor Duurzame Landbouw (UMDL).

In het UPLG worden de volgende stappen benoemd:

- Ontwikkelen en implementeren van een integrale set aan KPI's, die onderdeel vormen van de Utrechtse Monitor Duurzame Landbouw (UMDL).
- Instellen van een bijbehorende stimulerings- en beloningsregeling UMDL per begin 2024.
- Ook andere partijen, overheden en private organisaties, wordt gevraagd om agrariërs te waarderen en belonen op basis van deze UMDL.
- Borging van de integrale set KPI's en erkenning door het ministerie van LNV en waar mogelijk aansluiting bij andere provincies.

Als onderdeel van het UPLG is de UMDL-aanpak opgenomen in één van de maatregelpakketten. De verwachting is dat er voor deze aanpak per medio 2024 middelen beschikbaar komen uit het Transitiefonds (c.q. de LNV-begroting). Omdat dit te laat is om vanaf begin 2024 te starten met de uitrol van de UMDL wordt voorgesteld om de eerste 'tranche' van de uitrol te financieren vanuit provinciale middelen: een combinatie van de middelen die beschikbaar zijn voor de Gebiedsgerichte aanpak landelijk gebied (stikstofgeld) en voor de Regionale Veenweide strategie.

Utrechtse Monitor Duurzame Landbouw

De UMDL is een monitoringsinstrument voor de prestaties van een agrarisch bedrijf wat betreft het terugdringen van emissies naar bodem, water en lucht, de inzet voor klimaat en circulariteit (zoveel mogelijk gebruik van eigen grondstoffen), alsmede de positieve bijdrage die de bedrijven leveren aan natuur en landschap (allemaal doelen uit het UPLG). De UMDL is tevens een managementtool die agrariërs de handvaten biedt zelf te werken aan het halen van de doelen van het UPLG. De monitor bestaat uit een integrale set van ca. 15 kritische prestatie indicatoren (KPI's) met bijbehorende drempel- en streefwaarden. Met deze KPI's ontstaat inzicht in de eigen bedrijfsvoering, kunnen bedrijven onderling vergeleken worden en wordt een basis gecreëerd voor kennisuitwisseling over verbeterstappen. Hiermee worden agrariërs gestimuleerd om stappen te zetten en ontstaat waardering voor hun prestaties. Het UMDL vormt ook de basis voor een beloningssysteem.

Op 21 februari 2023 hebben GS besloten om de Utrechtse Monitor Duurzame Melkveehouderij, voor natuurinclusieve kringlooplandbouw, te ontwikkelen en eind 2023 vast te stellen. Via twee pilotprojecten, één in de Kromme Rijnstreek en één in het veenweidegebied, is gewerkt aan een vertaling van de maatschappelijke of UPLG-doelen naar indicatoren met drempel- en streefwaarden voor de melkveehouderij.

Aan de pilot Kromme Rijnstreek wordt niet alleen deelgenomen door melkveehouders, maar ook door vijf Utrechtse fruittelers. Dit is aanleiding geweest om de oorspronkelijke benaming 'Utrechtse Monitor Duurzame Melkveehouderij' te wijzigen in 'Utrechtse Monitor Duurzame Landbouw'.

Overigens is de monitor voor de fruitteelt op dit moment nog onvoldoende uitgewerkt om al in 2024 te starten met een beloningssystematiek. Voor de fruitteelt wordt de pilot in de Kromme Rijnstreek daarom in 2024 voortgezet, deze heeft immers als doel om tot een goede systematiek te komen.

Er is veel belangstelling onder melkveehouders om met de UMDL te werken. Beide pilots zijn dan ook in samenwerking met de sector ontwikkeld en uitgevoerd. De veenweiden pilot heeft als doel om de te hanteren KPI's en bijbehorende drempel- en streefwaarden af te stemmen op de specifieke omstandigheden in de veenweiden (ander bodemtype, problematiek bodemdaling). Voor twee van de vijftien KPI's is een veenweidecorrectie nodig in verband met het bodemtype. Dit sluit aan bij de werkwijze van de Nederlandse zuivelbedrijven, die hanteren dezelfde correctie.

Het is de bedoeling om vanaf begin 2024 te starten met de uitrol van de UMDL als monitor en daarbij ook te gaan werken met een beloningssysteem. Starten aan het begin van het jaar is van belang omdat de monitoringssystematiek is gebaseerd op gegevens uit de Kringloopwijzer, deze loopt per kalenderjaar.

Behalve de uitrol van de monitor wordt ook een begeleidend programma voor kennisoverdracht georganiseerd (via studiegroepen, kennisbijeenkomsten, incl. excursies). Hierdoor leren agrariërs om te gaan met dit instrument en worden gestimuleerd om stappen op het pad van verduurzaming te zetten.

Puntensysteem en beloningssystematiek

Elke KPI wordt vertaald in een drempel- en een streefwaarde. De drempelwaarden liggen boven de eisen voortvloeiend uit bestaande wet- en regelgeving, voor zover van toepassing per KPI. Voor de streefwaarden geldt dat deze enerzijds voldoende ambitieus zijn, maar anderzijds op termijn wel haalbaar. Hierbij wordt gekeken naar de scores van de beste 20-25% van de bedrijven in Nederland. Naarmate een agrariër dichterbij de streefwaarde scoort op zijn bedrijf worden in de monitor meer punten toegekend.

In de provincies Noord-Brabant en Drenthe is al enkele jaren ervaring met een vergelijkbaar instrument, de biodiversiteitsmonitor. Deze provincies zijn als voorbeeld gebruikt voor de aanpak in Utrecht. In deze beide provincies is de maximale beloning die agrariërs kunnen krijgen voor deelname 5.000 euro/jaar. De eerste jaren was de gemiddelde beloning van de agrariërs ca. 2.600 euro.

Om de integraliteit te bevorderen en boeren te stimuleren om in te zetten op de hoogste streefwaarden is gekozen voor een extra beloning boven een bepaald aantal punten. Daarnaast moet een deelnemer voldoen aan een drempelwaarde van een minimaal aantal punten.

Welke maatregelen worden gekozen – aanpassing rantsoen, rassenkeuze, stalaanpassingen, minder kunstmest, meer kruidenrijk grasland, etc. – is aan de ondernemer. De beloning van de provincie is een stimulans. Vaak zijn er kosten verbonden aan de maatregelen, maar soms leveren de maatregelen besparingen op. Bijvoorbeeld door het gebruik van compost en/of meer vlinderbloemigen op zijn percelen, kan een ondernemer besparen op het gebruik van kunstmest.

Voor een ondernemer wordt deelname aan de UMDL nog interessanter als andere overheden en ketenpartijen ook integraal gaan belonen. Dan ontstaat er een stapeling van beloningen. Inmiddels zijn onder andere banken, zuivelafnemers en verpachters hiermee begonnen.

Instelling stuurgroep

Het voorstel is om voor de uitrol van de UMDL een stuurgroep aan te stellen met vertegenwoordigers van overheden, natuur- en milieuorganisaties, landbouworganisaties en het Utrechts Particulier Grondbezit.

Deze stuurgroep is verantwoordelijk voor:

- Doorontwikkelen van de UMDL: waar nodig met nieuwe KPI's dan wel aanpassen van de streefwaarden;
- Evaluatie van de resultaten incl. de bijdrage aan de UPLG-doelen;
- Verbinding leggen met de gebiedsgerichte aanpak;
- Verdieping op thema's die meer aandacht behoeven;
- Actief werken aan aanvullende mogelijkheden voor beloningen, bijvoorbeeld in overleg met de agropketens.

De stuurgroep adviseert Gedeputeerde Staten. De provincie beslist op basis van het advies van de stuurgroep over het bedrag dat voor de beloningen wordt uitgekeerd.

Samenwerking met andere partijen

Voor de verdere ontwikkeling van de UMDL in de komende jaren wordt de aanpak besproken met de afnemers, adviseurs en financiële instellingen. Doel hiervan is onder meer te onderzoeken op welke wijze deze partijen een bijdrage kunnen leveren in de beloningssystematiek. Ook hierin kan de stuurgroep een aanjagende rol spelen.

Er wordt zoveel als mogelijk aangesloten bij de landelijke integrale set van 15 KPI's van het ministerie van LNV. Ook wordt de samenwerking gezocht met aangrenzende provincies, bijvoorbeeld de provincies Noord-Holland en Zuid-Holland voor het veenweidegebied en Gelderland in relatie tot de fruitteelt. Landelijk zijn inmiddels diverse trajecten gestart om de relevante KPI's ook geborgd te krijgen als stikstof reducerende maatregel in relatie tot vergunningverlening. Dat geldt met name voor beweiding, gehalte ruweiwit, tankmelkureum en verdunnen mest met water.

Uitvoering door collectieven

De provincies Drenthe en Noord-Brabant hebben al een subsidieregeling voor beloning van melkveehouders in relatie tot hun biodiversiteitsmonitor. De rechtmatigheid is gebaseerd op de de-minimis regeling binnen de Europese Landbouwverordening.

Beide provincies maken gebruik van een derde partij voor de uitvoering. De werving van de deelnemers en publicatie van de informatie over de regeling gebeurt gezamenlijk. De derde partij zorgt voor de registratie, verwerkt de data, begeleiding van deelnemers en rapporteert daarover aan de stuurgroep en keert de beloningen uit.

In Drenthe is de boer zelf de aanvrager van de subsidie bij de derde partij (Samenwerkingsverband Noord-Nederland). In Brabant is de derde partij de aanvrager van de subsidie. De derde partij is daar het Collectief Agrarisch Natuurbeheer West-Brabant (ANB West-Brabant) namens de drie Brabantse agrarische collectieven. Ook in Utrecht spelen de collectieven graag een rol in de uitvoering van de beloningsregeling. Het voorstel is dan ook om in Utrecht voor de uitrol de inzet van de collectieven te vragen. De redenen hiervoor zijn:

- De collectieven zijn gewend om contracten met boeren aan te gaan en vergoedingen uit te betalen, met name in kader van het agrarisch natuurbeheer (onderdeel Subsidieregeling Natuur en Landschap). Ze zijn hiervoor Europees gecertificeerd.

- Ze beheren reeds een deel van de gegevens (persoonsgegevens van boeren en een aantal KPI's) die nodig keren zijn voor de UMDL.
- Ze werken provincie dekkend.
- Ze zijn onafhankelijk, niet commercieel en hebben een goede naam bij de Utrechtse boeren.

De collectieven zijn inmiddels met elkaar in overleg over samenwerking in de uitvoering én subsidieaanvraag

Voor een deelnemende boer ziet het er dan als volgt uit:

- Aanmelden voor deelname via de website UMDL van de provincie Utrecht.
- Invullen deminimis verklaring en machtiging voor gegevensgebruik kringloopwijzer, milieumeetlat, weidegangkalender en data agrarisch natuurbeheer door de deelnemer.
- Check op compleetheid door het collectief RVV.
- Startgesprek met deelnemer, afspraken maken over nulmeting, doelen 2024 en verder, begeleiding.
- Organisatie studiegroepen bij de start van het jaar.
- Data aanleveren eind van het jaar (en tussentijds eventuele meldingen bijhouden).
- Onafhankelijk check op werkwijze en de data ('scores').
- Terugkoppeling score aan deelnemer/boer met zijn inschatting voor zijn resultaat en doelen voor volgend jaar.
- Evaluatiebijeenkomst 2024 met studiegroep (ca. 12 deelnemers).
- Uitbetaling beloning.

De collectieven rapporteren aan de stuurgroep UMDL. Op basis van deze rapportage krijgt het collectief de goedkeuring om beloningen uit te keren. Uit rapportages die gepubliceerd worden in de media zijn de individuele bedrijven (naam en adres) niet af te leiden. In de rapportages blijkt per KPI en per deelnemer of de scores van de deelnemers verbeteren. De Provincie publiceert de resultaten van dat jaar in samenwerking met de agrarische collectieven.

Subsidieregeling

Op dit moment wordt de subsidieregeling UMDL voorbereid ter vaststelling in GS in december of uiterlijk januari. Om het uitkeren van beloningen mogelijk te maken is in overleg met team Subsidies afgesproken dit middels een subsidieregeling te doen op grond van de Algemene subsidieverordening provincie Utrecht 2022. De regeling is gericht op de Utrechtse agrarische collectieven of een samenwerkingsverband van collectieven. De collectieven gaan een overeenkomst aan met de deelnemers waarmee wordt voldaan aan eisen van rechtmatigheid, privacy en staatssteun. Iedere melkveehouder kan deelnemen. Bij aanvang wordt een nulmeting opgesteld wat betreft de scores op de KPI's. De verwachting is dat er een goede spreiding van gangbaar naar koploper, van intensief naar extensief en over de provincie verspreid.

Begroting

Onderstaande raming gaat uit van deelname door 100 agrariërs voor vier jaar.

Scenario 100 deelnemers 4 jaar	Kosten per deelnemer (per jaar in €)	Deeln. 1e jaar	Deeln. 2e jaar	Deeln. 3e jaar	Deeln. 4e jaar	Budget 4 jaren
Gemiddelde beloning 100 deelnemers over vier jaar	€ 3.300	100	100	100	100	€ 1.320.000
Gemiddelde kosten voor de initiële uitgebreide 'intake' per deelnemer (alleen het eerste jaar)	€ 1.000	100	-	-	-	€ 100.000
Gemiddelde kosten voor inventarisatie en registratie resultaten 2 ^e t/m 4e jaar	€ 300		100	100	100	€ 90.000
Projectkosten agrarische collectieven: website, ICT systeem, rapportages, communicatie	-	-	-	-	-	€ 168.000
Kennisontwikkeling, leergemeenschap en community UMDL-deelnemers	€ 500	100	100	100	100	€ 200.000
Kosten irt rol provincie (buiten subsidieregeling): stuurgroep, audits programma kennisoverdracht.	-	-	-	-	-	€ 122.000
Totaal	-	-	-	-	-	€ 2.000.000

Tabel 1: begroting uitrol UMDL voor 100 deelnemers voor 4 jaar.

Het grootste deel van de middelen komt als beloning terecht bij de deelnemers. Daarnaast worden de organisatiekosten van de collectieven vergoed. Die bestaan uit aangaan van overeenkomsten met de deelnemers, verzameling van data, apparaatskosten (website, ICT etc) en begeleiding van de deelnemers. De provincie maakt kosten voor begeleiding door stuurgroep, evaluaties en controles.

Relatie met de UPLG doelen

De 15 KPI's van de UMDL voor de melkveehouderij dragen allemaal direct of indirect bij aan de doelen van het Utrechts Programma Landelijk Gebied. De KPI's zijn weergegeven in onderstaande tabel, inclusief de punten- en beloningssystematiek. Komende tijd (2024) zal worden onderzocht of een 16e KPI toegevoegd kan worden voor waterkwantiteit, verhoging grondwaterpeil, watervasthouden op de flanken en/of een KPI organische stof opbouw.

De UMDL wordt gebruikt om de duurzame prestaties van bedrijven in beeld te brengen. Ook kan de UMDL gebruikt worden voor doelsturing. Zo relateert de KPI voor ammoniak direct aan het UPLG-doel. De streefwaarde van 40 kg NH₃/ha/j is opgenomen als bedrijfsdoel in het UPLG. Echter, de KPI score van melkveebedrijven is te vergelijken met de referentie voor stikstof 2018 op basis van Aerius.

UPLG-doel	KPIs	Score	CONCEPT punten (Euro's)
Verminderen emissies (en nutriënten) en klimaat	1. Stikstofbodemoverschot (kg N-totaal per ha)	≤ 40 ≤ 80 ≤ 120 ≤ 160	300 200 100 50
Verminderen emissies (en nutriënten), klimaat en verbeteren bodem- en waterkwaliteit	1. Fosfaatbodemoverschot (kg P2O5 per ha)	≤ 0 ≤ 5 ≤ 10	150 100 50
Verminderen emissies (en nutriënten) en klimaat	3. Ammoniakuitstoot (in kg NH3/ha)	≤ 40 ≤ 50 ≤ 60 ≤ 70	400 300 200 100
Verminderen emissies (en nutriënten), klimaat en perspectief landbouw	4. Weidegang (uur/jaar)	≥ 2880 ≥ 2160 ≥ 1440 ≥ 720	300 200 100 50
Verminderen emissies (en nutriënten) en klimaat	5. Tankmelkureum (mg/100g)	≤ 17 ≤ 19 ≤ 21	150 100 50
Klimaat	6. Broeikasgasemissie (in CO2eq./kg meetmelk)	≤ 800 ≤ 900 ≤ 1000 ≤ 1100	Beloning door de zuivelbedrijven.
Klimaat en verminderen emissies (en nutriënten) en bodem	6. Broeikasgasemissie (in CO2eq. per ha)	≤ 15.000 ≤ 20.000 ≤ 25.000 ≤ 30.000	300 200 100 50
Verminderen emissies (en nutriënten), klimaat en B. Verbeteren bodem en water	7. Eiwit van eigen land	$\geq 85\%$ $\geq 75\%$ $\geq 65\%$ $\geq 55\%$	400 300 200 100
Verminderen emissies (en nutriënten) en klimaat en verbeteren bodem- en waterkwaliteit	8. Gewasbeschermingsmiddelen	Géén middelen, Plekgewijs, of, Keurmerk	200 150 100
Verbeteren bodem- en waterkwaliteit	9. Blijvend grasland	$\geq 100\%$ $\geq 90\%$ $\geq 80\%$ $\geq 70\%$	300 200 100 50
Herstel biodiversiteit en verbeteren bodem- en waterkwaliteit	10. Kruidenrijk grasland	$\geq 50\%$ $\geq 30\%$ $\geq 10\%$ $\geq 5\%$	300 200 100 50
Herstel biodiversiteit en verbeteren bodem en waterkwaliteit	11. Natuur en Landschap	$\geq 15\%$ $\geq 10\%$ $\geq 5\%$	150 100 50
Herstel biodiversiteit en verbeteren bodem- en waterkwaliteit	12. Groenblauwe dooradering	$\geq 10\%$ $\geq 5\%$ $\geq 2,5\%$	300 200 100
Verminderen emissies (nutriënten, emissies en klimaat) en energiebalans	13. Duurzame energie (wind, zon) balans (kwh)	$> 100\%$ $> 75\%$ $> 50\%$	200 100 50

Dierenwelzijn	14. Levensduur (jaren + maanden)	> 7 jr+2 mn > 6 jaar > 5 jr+2 mn	300 200 100
Sociaal-maatschappelijk	15. Sociaal-maatschappelijk	Levert bijdrage	200

Tabel 2: Utrechtse Monitor Duurzame Landbouw voor de melkveehouderij met de 15 KPI's, streefwaarden en puntenscore. De KPI's zijn gerelateerd aan UPLG-doelen.

Stikstof

De KPI voor ammoniak relateert direct aan het UPLG-doel. De hoogste streefwaarde van 40 kg NH₃/ha/j is opgenomen in het UPLG. Als alle melkveehouders dit streefdoel halen dan is de inschatting dat de totale ammoniakemissie door de landbouw met circa 30% wordt verminderd.

Klimaat

De KPI voor broeikasgasemissies draagt direct bij aan de opgave voor klimaat in het UPLG. De provincie heeft de verantwoordelijkheid de internationale afspraken voor het doel van de maximale opwarming van 1,5 °C te halen. De landbouw in Nederland moet hiervoor 0,3 Mton CO₂eq. reduceren in 2030. Dat is ongeveer 28% van de huidige emissie. De footprint per liter melk is afgelopen jaren afgenomen (door harder melken per koe), echter de totale broeikasgasemissies van de melkveehouderij (in CO₂eq.) namen toe door sterke toename van de melkproductie. Daarom is de berekening en beloning van CO₂eq. in hectare per jaar per bedrijf van belang. Voorstel is om melkveehouders zelf te laten kiezen of ze worden beloond door de provincie voor hun inzet voor CO₂eq. per kg melk of per CO₂eq. per hectare. De zuivelbedrijven zijn gefocust op liters melk per jaar en belonen boeren (15x) meer op CO₂eq. per kg melk. Dit stimuleert meer krachtvoer, kunstmest, minder beweiding en de inzet van kostbare technische oplossingen (met hoog energie gebruik). In de kringloopwijzer die de KPI-klimaat berekend is het vastleggen van koolstof in bodem door extensief kruidenrijk grasland en houtige elementen (KLE, agroforestry) niet meegenomen. Naast de KPI-broeikasemissies is er ook een KPI-duurzame energiebalans (verhouding opgewekte duurzame energie en energieverbruik op een bedrijf).

Water

Voor de uitspoeling van nutriënten naar grond- en of oppervlaktewater zijn de Nitraatrichtlijn en de Kaderrichtlijn Water richting gevend. In Nederland zijn deze richtlijnen vertaald naar gebruiksnormen voor dierlijke mest en kunstmest. De gebruiksnormen voor dierlijke mest worden de komende jaren afgebouwd (verlies derogatie). Binnen deze gebruiksnormen kan de melkveehouder proberen de verliezen in de bodem te beperken door efficiënt met de nutriënten om te gaan. Om dit te bepalen worden de KPI's stikstof en fosfaat bodemoverschot gebruikt, het verschil tussen de hoeveelheid aangebrachte nutriënten en de hoeveelheid onttrokken nutriënten door het gewas. In hoeverre deze streefwaarden er toe leiden dat de KRW normen in 2027 gehaald worden, is moeilijk te zeggen. Daarvoor zijn de emissieroutes te complex, waardoor bron en effect moeilijk aan elkaar te relateren zijn. Uit het provinciaal grondwatermeetnet weten we dat overschrijding van de nitraatnorm voor grondwater plaatsvindt. Enkele jaren geleden is in kader van het project Duurzaam Bodembeheer Gelderse Vallei specifiek gemeten op deelnemende bedrijven. Daaruit is gebleken dat bedrijven met een laag stikstofbodemoverschot geen normoverschrijdingen hadden. We gaan er daarom van uit dat de twee hoogste streefwaarden voor stikstof bodemoverschot voldoende is voor de grondwaterkwaliteit.

De hoogste streefwaarde voor bodemfosfaat overschot is 0 of lager (uitmijnen). Het doel voor fosfaat in oppervlaktewater wordt met name in de Gelderse Vallei niet gehaald. Uitmijnen draagt hierbij aan het bereiken van de normen in combinatie met bufferzones en agrarisch waterbeheer.

De vraag is of de streefwaarde voor bodemoverschot stikstof voldoende is voor de KRW-norm voor nitraat in oppervlaktewater. Veel KRW-lichamen laten al zien dat de norm voor stikstof gehaald wordt of gehaald gaat worden met voorgesteld beleid (bijlage concept UPLG). In combinatie met agrarisch waterbeheer en voorkomen van erfafspoeling mag verwacht worden dat de streefwaarden bijdragen aan het doelbereik. Dit zal echter met het meetnet KRW aangetoond moeten worden.

Wat betreft bestrijdingsmiddelen in de melkveehouderij stuurt de KPI op het afzien van gebruik van glyfosaat en andere middelen.

De KPI's *tankmelk ureum*, *beweiding*, *blijvend grasland* en *eiwit van eigen land* zijn ondersteunend aan de hierboven genoemde emissie KPI's. Ze zijn ook direct beïnvloedbaar door de ondernemer. En ze zijn in beeld als geborgde maatregelen voor stikstof.

Natuur en landschap

De bijdrage van boeren aan biodiversiteit, natuur en landschap, klimaat en water komt tot uitdrukking in de KPI's kruidenrijk grasland, aandeel natuur en landschap (inclusief klimaat en waterpakketten) en groenblauwe dooradering. Deze gegevens komen rechtstreeks uit de bestanden van de agrarische collectieven. Deze bevatten niet alleen de gegevens van hetgeen binnen de regeling voor het agrarisch natuur en landschapsbeheer (ANLb) valt, maar ook gegevens van bedrijven met agrarische natuur die gecontracteerd is via BBM-pakketten (Beheerpakketten BiodiversiteitsMonitor). Vaak wordt de vraag gesteld of een beloning in kader van de UMDL niet dubbelt met de vergoedingen die een deelnemer ontvangt voor het agrarisch natuur-, landschap en waterbeheer? Of met vergoedingen in kader van de eco-regeling? De beloning in kader van de UMDL belooft integraal op een groot aantal KPI's. Het is met name een stimuleringsinstrument en niet een vergoeding voor geleverde diensten, zoals het ANLB.

Diergezondheid

In het UPLG is ook dierenwelzijn opgenomen. Daarom is voor de melkveehouderij gekozen voor levensduur van het melkvee als maat voor welzijn. De gemiddelde levensduur van een melkkoe in Nederland is 5 jaar (4 lactaties).

Sociaal-maatschappelijk

Uit de beide pilots in Utrecht kwam de wens naar voren om ook de bijdrage aan sociaal-maatschappelijke doelen te waarderen. Agrarische bedrijven kunnen op veel manieren een bijdrage leveren. Denk aan open dagen, deelname aan Boer Bewust, boerderij educatie, wandelpaden etc.